

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ТА ТУРИСТИЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Менеджмент регіонального розвитку

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

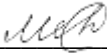
спеціальність 073 Менеджмент
(код і назва спеціальності)

освітня програма «Менеджмент: бізнес-адміністрування»

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

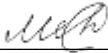
ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

_____ Метіль Т.К.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою управління
підприємницькою та туристичною
діяльністю протокол № 1 від 01 вересня
2022 р.

Завідувач кафедри
_____ Метіль Т.К.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти
факультету управління, адміністрування та
інформаційної діяльності

_____ Драгієва Л.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

д. е. н., професор кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю Меркулов М.М.;
к. е. н., доц., гарант ОПП «Менджмент: бізнес-адміністрування зі спеціальності 073 Менеджмент Метіль Т.К.;

Рецензенти програми:

д. е. н., проф. кафедри міжнародного менеджменту на інновацій Національного університету «Одеська політехніка» Захарченко В.І.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 3	Лекції:	
	18	4
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 90	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7	Семінарські заняття:	
	18	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2/1	-	-
- самостійна робота: 4/4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	54	82

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення економічних категорій, закономірностей розвитку, основних принципів та форм організації регіональних економічних відносин, що виникають між суб'єктами господарювання на загальнодержавному, міжрегіональному та регіональному рівнях.

Мета дисципліни «Менеджмент регіонального розвитку» є: формування сучасного мислення на основі спеціальних знань в галузі управління на регіональному рівні; набуття вмінь та формування компетенції, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів влади регіонального місцевого самоврядування; умінь розроблення форм, методів та стратегій управлінської діяльності в регіональному масштабі, створення та використання галузевих підсистем як основи забезпечення досягнення ефективного управління діяльності регіональних суб'єктів господарювання; розуміння основних засад регулювання господарських процесів, форм і методів їх реалізації в сучасних умовах, визначення актуальних проблем регіональної економічної політики в Україні та засобів їх розв'язання.

Завдання курсу: теоретична підготовка здобувачів з питань загальних положень, принципів та методів організації системи державної та регіональної влади та місцевого самоврядування на адміністративній території та ефективного використання регіонального сукупного потенціалу. знань про загальні принципи, форми та методи управління адміністративною територією і отримання спеціальних знань необхідних для практичної управлінської діяльності.

Передумови вивчення: дисципліни: економіка підприємства, міжнародна економіка

Міждисциплінарні зв'язки «Менеджмент регіонального розвитку» тісно пов'язане з такими предметами як: «Мікроекономіка та макроекономіка», «Кадровий менеджмент», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління», «Аналіз господарської діяльності» тощо.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми: «Менеджмент: бізнес-адміністрування» та стандарту вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК4.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ПРН 3.	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
		ПРН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень
ЗК5.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН 5.	Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
ЗК9.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 8.	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
ЗК10.	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.	ПРН 17.	Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 3.	Здатність визначати перспективи розвитку організації	ПРН 4	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень
СК 7.	Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.	ПРН 3.	Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
СК 11.	Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.	ПРН 11	Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
СК 16.	Здатність виконувати практичні завдання у сфері управління бізнес-організаціями на регіональному та міжнародному рівнях	ПРН 18	Виконувати практичні завдання у сфері управління бізнес-організаціями на регіональному та міжнародному рівнях

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною НРК

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність

ПРН 3.			
ЗК 4.	ПРН 3.		ПРН 4.
ЗК 5.		ПРН 5.	
ЗК 8.		ПРН 8.	
ЗК 9.		ПРН 17.	
СК 3.			ПРН 4
СК 7.		ПРН 3.	
СК 11.		ПРН 11	ПРН 11
СК 16			ПРН 18

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Теоретичні основи менеджменту регіонального розвитку (МРР) та основні поняття	4	2	2				6	4	2	2				9
2	Форми розміщення й територіальної організації продуктивних сил регіону	4	2	2				6	4	2	2				9
3	Природно-ресурсний потенціал в системі менеджменту регіонального розвитку	4	2	2				6							9
4	Трудоресурсний потенціал в системі менеджменту регіонального розвитку	4	2	2				6							9
5	Виробничий комплекс України: регіональні особливості	4	2	2				6							9
6	Економічне районування України як передумова регіонального управління	4	2	2				6							9
7	Розвиток регіонів в конкурентному ринковому середовищі	4	2	2				6							9
8	Теоретичні основи державного регіонального економічного управління	4	2	2				6							9
9	Зовнішньоекономічні зв'язки України	4	2	2				6							10
Разом:		36	18	18				54	8	4	4				82

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ (МРР) ТА ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Предмет і об'єкт курсу. Місце і роль менеджменту регіонального розвитку (МРР) в системі наук.

Принципи і методи дослідження в МРР. Основні проблеми, які вона досліджує.

Продуктивні сили як невід'ємна складова розвитку економіки регіонів.

Принципи та фактори розміщення продуктивних сил.

Глобалізація та регіоналізація як світова закономірність розвитку економіки регіонів.

Характеристика одиниць суспільного простору. Співвідношення і взаємозв'язок понять „територія” і „регіон”.

Властивості регіону як системи. Основні складові єдиного економічного простору країни.

Характеристика теорій регіонального розвитку. Аналіз сучасних концепцій розвитку регіонів.

Тема 2. ФОРМИ РОЗМІЩЕННЯ Й ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Територіальна організація та структура продуктивних сил. Зміст і складові територіальної структури господарства.

Територіальний поділ праці та його вплив на структуру господарства. Різновиди територіального поділу праці.

Коефіцієнти спеціалізації, локалізації, міжрайонної товарності, душеві показники тощо.

Територіально-виробничі і портово-промислові комплекси. Типи територіально-виробничих комплексів залежно від набору функцій.

Основні типи порто-промислових комплексів.

Нові форми регіонального розвитку продуктивних сил: спеціальні економічні зони, спільні підприємства, технопарки та технополіси, регіональні ринки тощо.

Тема 3. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сутність та структура природно-ресурсного потенціалу України.

Оцінка природних ресурсів. Характеристика та економічна оцінка сировинних і паливно-енергетичних ресурсів.

Вплив природно-ресурсного потенціалу на спеціалізацію і територіальну організацію економіки України.

Ресурсозабезпечення як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу України.

Тема 4. ТРУДОРЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Роль народонаселення у розвитку продуктивних сил та територіальній організації економіки. Динаміка чисельності населення України та його розподіл за віковими групами. Основні показники відтворення населення України.

Міграція населення та її види. Урбанізація: сутність і сучасні особливості, проблеми довкілля. Трудові ресурси України: структура і розподіл за видами зайнятості та галузями економіки.

Тема 5 . ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Міжгалузеві промислові комплекси як основа функціональної структури народного господарства України.

Промисловість як фактор, що визначає територіальну організацію господарства. Значення галузей, що виробляють предмети споживання непродовольчого характеру.

Пріоритетність розвитку виробництва та підвищення якості товарів і насичення ними ринку країни.

Галузева структура промислового комплексу України.

Міжгалузеві комплекси та регіональні особливості їх розміщення та розвитку.

Особливості розміщення, проблеми та перспективи розвитку паливно-енергетичного, металургійного, машинобудівного, агропромислового, соціального, транспортного, будівельного, нафтохімічного та лісопромислового комплексів.

Тема 6. ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Економічне районування як метод регулювання територіальної організації виробництва.

Сутність поняття «економічний район». Головні ознаки району. Типи економічних районів.

Практичне значення економічного районування. Особливості районування.

Сучасне мезорайонування України. Принципи економічного районування.

Диференціація територій за рівнем та комплексністю розвитку продуктивних сил. Збільшення внеску кожного регіону в розвиток народного господарства республіки.

Економічні райони України: Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Причорноморський, Подільський, Центральний та Волинський. Основні чинники соціально-економічного розвитку даних районів.

Проблеми і перспективи розвитку економічних районів України.

Тема 7. РОЗВИТОК РЕГІОНІВ В КОНКУРЕНТНОМУ РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Напрями зміцнення конкурентних позицій регіональних систем.

Обмеження та негативні фактори в формуванні конкурентоспроможності регіону.

Найважливіші конкурентні позиції у взаємодії регіонів. Експертна оцінка конкурентних позицій регіонів.

Інвестиційна привабливість регіонів. Депресивні регіони.

Тема 8. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Державна регіональна політика як складова і невід'ємна частина загальних соціально-економічних перетворень. Основні напрями державної регіональної економічної політики.

Об'єкти та суб'єкти державної регіональної політики. Цілі державної регіональної економічної політики. Завдання державної регіональної політики у сферах економічній, соціальній, екологічній.

Забезпечення комплексності та раціональної структури господарства регіонів.

Механізм реалізації державної регіональної економічної політики.

Складові елементи механізму реалізації державної регіональної економічної політики: законодавчо-нормативна база, бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку, прогнозування, планування і програмування, вільні економічні зони, міжрегіональне і прикордонне співробітництво.

Тема 9. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ

Сутність і значення міжнародного поділу праці у формуванні зовнішньоекономічних зв'язків.

Основні форми економічного та транскордонного співробітництва країн світу.

Зовнішньоекономічні зв'язки та транскордонне співробітництво України з країнами басейну Чорного моря та іншими державами світу. Практика транскордонного співробітництва.

Обсяги і напрями іноземного інвестування економіки України.

Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.

Експортний потенціал України та її регіонів.

5.2. Тематика семінарських занять.

Тема 1. Теоретичні основи менеджменту регіонального розвитку (МРР) та основні поняття.

Тема 2. Форми розміщення й територіальної організації продуктивних сил регіону.

Тема 3. Природно-ресурсний потенціал в системі менеджменту регіонального розвитку.

Тема 4. Трудоресурсний потенціал в системі менеджменту регіонального розвитку.

Тема 5. Виробничий комплекс України: регіональні особливості.

Тема 6. Економічне районування України як передумова регіонального управління.

Тема 7. Розвиток регіонів в конкурентному ринковому середовищі.

Тема 8. Теоретичні основи державного регіонального економічного управління.

Тема 9. Зовнішньоекономічні зв'язки України.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента (далі – СРС) як невід'ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі є однією з форм оволодіння навчальним матеріалом поза межами аудиторної роботи, в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Кожен вид самостійної роботи фіксується в академічному журналі окремою графою. Результативність виконання конкретних завдань для СРС оцінюється в балах від «0» до «5» і фіксується в академічному журналі. СРС може містити крім обов'язкової складової, ще й вибірку. Обов'язкова складова СРС передбачає опанування програмного матеріалу дисципліни. Вибіркова складова передбачає виконання завдань, які студент вибирає з метою підвищення свого професійного рівня, особистого рейтингу.

Загальний обсяг СРС з дисципліни «Менеджмент регіонального розвитку» становить 54 год. (82 год.).

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Менеджмент регіонального розвитку» :

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- підготовка до семінарських занять;
- вивчення окремих питань, що винесені на самостійне опрацювання;
- пошукова робота з електронними джерелами;
- підготовка і написання рефератів;
- підготовка студентів до проведення поміжного (модульного) контролю та заліку.

Розподіл годин на виконання СРС

№з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	5	15
2.	Підготовка до семінарських занять	9	15
3.	Підготовка до модульного (проміжного) контролю	2	2
4.	Опрацювання тем, винесених на самостійну	4	10

	підготовку, в тому числі конспектування за заданим планом		
5.	Підготовка рефератів (доповідей)	4	10
6	Участь у науково-дослідній роботі (теоретичне дослідження, експериментування, написання тез, статей, виступ з доповіддю на студентській конференції та ін.)	10	10
7	Проходження курсів на платформах EdEra, Prometheus	10	10
8	Вирішення управлінських ситуацій та виконання тестових завдань	10	10
9	Загалом	54	82

Тематика індивідуальних (групових) завдань:

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Окрім цього замість написання реферату можуть бути зараховано прослуховування курсів і у відповідності до теми навчальної дисципліни на платформах EdEra, Prometheus.

Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

Особливим видом позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти є індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) – завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та практичних занять, охоплює кілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студентів з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Студентам на вибір пропонуються наступні ІНДЗ:

1. Есе на визначену тему.
2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за заданою тематикою.
3. Мінілекція.

Протягом семестру слід підготувати одне індивідуальне навчально-дослідне завдання та захистити його не пізніше, ніж за два тижні до закінчення семестру.

Есе на визначену тему складається з наступних структурних елементів:

1. Вступ, в якому обґрунтовується актуальність, мета та завдання дослідження.
2. Виклад основного матеріалу: на основі опрацювання законодавчо-нормативних актів, монографій, періодичних публікацій, підручників (5-6 джерел) здійснюється аналіз проблеми, явища, процесу чи дискусійного питання (оцінка поточної ситуації, ступеня дослідження, виявлення дискусійних моментів, протиріч; визначення причин, наслідків; аргументація власної позиції за допомогою статистичних даних або практичних прикладів).

3. Висновок (пропозиції автора щодо вирішення проблеми та висновки, які ґрунтуються як на власних аргументах, так і на результатах досліджень науковців та думках фахівців).

Обсяг роботи з відповідними посиланнями по тексту на використану літературу повинен становити до 5 аркушів формату А4 (вимоги щодо оформлення тексту: використання текстового редактора Word, шрифт – Times New Roman, комп'ютерний набір – кегель 14, міжрядковий інтервал – 1,5, поля: зверху і знизу – по 20 мм, зліва – 30 мм, справа – 10 мм).

Перед написанням есе рекомендовано переглянути відео щодо особливостей написання аргументативного есе з рубрики «Короткі Поради», відзняте у рамках Проєкту

сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP (URL: <https://saiup.org.ua/novyny/kоротki-porady-yak-napysaty-argumentatyvne-ese/>)

Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за заданою тематикою виконується на основі аналізу 3 обраних статей за певною темою (статті додаються у роздрукованому вигляді).

Структура огляду статті:

1. Дані про статтю: автор, назва статті, назва журналу (або назва сайту), №, рік видання (або повна електронна адреса).
2. Постановка проблеми.
3. Шляхи вирішення проблеми. Слід у логічній послідовності розкрити зміст статті та по тексту робити деякі коментарі (виокремити тези, з якими студент погоджується, надати перелік тих тверджень, які, на його думку, є дискусійними або потребують уточнення).
4. Можливість практичного застосування пропозицій автора в діяльності українських підприємств.
5. Власна позиція щодо викладеного матеріалу.

Складові виділяються в тексті як окремі пункти з нового абзацу жирним шрифтом. За вказаними вище складовими кожену статтю необхідно проаналізувати окремо. Обсяг виконаного завдання – 1,5 сторінки на кожену статтю.

Мінілекція передбачає підготовку матеріалів у вигляді презентації (10-12 слайдів) із подальшим її захистом в аудиторії (7-10 хв.). Структура презентації повинна передбачати наявність невеличкої теоретичної частини, яка стосується обраної теми; основної частини з аргументацією власної думки (практичні приклади, аналітичні матеріали) та висновків з теми.

Теми підготовки ІНДЗ

1. Дослідження регіоналістики як наукова основа управління регіоном.
2. Європейські теорії регіоналізму.
3. Особливості розвитку української регіоналістики у постпомаранчеву добу.
4. Форми та системи регіонального управління.
5. Органи державного управління в регіоні та їх розвиток.
6. Система місцевого самоврядування та її розвиток.
7. Організація державної служби в системі органів державної влади та місцевого самоврядування.
8. Еволюція системи адміністративно-територіального устрою в Україні, напрямки його удосконалення.
9. Порівняльний аналіз моделей удосконалення адміністративно-територіального устрою України, запропонованих різними авторами та інститутами.
10. Європейський та світовий досвід адміністративно-територіальних реформ.
11. Проблеми та виклики регіональному розвитку в Україні.
12. Концепції та підходи щодо районування України.
13. Державна політика щодо реформування адміністративно-територіальної моделі України: головні проблеми та шляхи реформування.
14. Світові моделі децентралізації управління розвитком регіону.
15. Роль єврорегіонів у європейській інтеграції.
16. Участь України в єврорегіональних об'єднаннях.
17. Розв'язання проблеми регіонального сепаратизму в ЄС.
18. Загальноєвропейська політика розвитку регіонів та регіональні дотації.
19. Світовий та вітчизняний досвід визначення сталості регіонального розвитку.
20. Територіальна організація виробництва та її розвиток.
21. Виробнича інфраструктура в регіоні, перспективи її розвитку.
22. Соціальна інфраструктура території, перспективи її розвитку.
23. Зовнішньоекономічна діяльність регіону.
24. Спеціальні економічні зони в Україні, їх становлення і регулювання.
25. Управління трудовим потенціалом регіону та його розвиток.
26. Управління природно-ресурсним потенціалом регіону, його розвиток.

27. Моніторинг соціально-економічного стану регіону.
28. Управління розвитком регіону.
29. Формування та використання фінансових ресурсів території.
30. Бюджетна система у регіоні, напрями її розвитку та регулювання.
31. Державна політика регіонального фінансового вирівнювання.
32. Інвестиційна привабливість та конкурентоспроможність регіону, їх оцінка.
33. Прогнозування та планування соціально-економічного розвитку території.
34. Державне регулювання економіки регіону.
35. Поняття, зміст і форми транскордонного співробітництва.
36. Рада Європи та розвиток транскордонного співробітництва.

Розрахункові теми:

1. Оцінка економіко-географічного положення регіону.
2. Оцінка господарського використання території.
3. Аналіз соціально-економічного стану території та її розвитку.
4. Оцінка індексу розвитку людського потенціалу території.
5. Оцінка якості життя населення території.
6. Оцінка трудового потенціалу території.
7. Оцінка природно-ресурсного потенціалу регіону.
8. Розробка балансу фінансових ресурсів території.
9. Оцінка міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні.
10. Прогнозування та планування соціально-економічного розвитку території.

Тематика рефератів: (за вибором студента)

1. Основні етапи розвитку вчення про економічне районування та напрями удосконалення економічного районування України.
2. Традиційні та нові методи вивчення розміщення продуктивних сил в системі менеджменту регіонального розвитку.
3. Особливості регіональних ринків праці в Україні.
4. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи теплової енергетики України.
5. Основні проблеми та перспективи розвитку та розміщення паливної промисловості.
6. Проблеми раціонального використання природних ресурсів.
7. Особливості галузевої структури промисловості України та напрями її удосконалення.
8. Пріоритетний розвиток чорної металургії України в умовах ринкової економіки.
9. Особливості розвитку, розміщення, проблеми та перспективи кольорової металургії.
10. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи галузей важкого машинобудування.
11. Розвиток, розміщення, проблеми та перспективи виробництва мінеральних добрив.
12. Рекреаційні ресурси та їх вплив на галузеву спеціалізацію економіки регіону.
13. Еколого-економічні проблеми в районі розміщення підприємств хімічної промисловості.
14. Аналіз рівня соціально-економічного розвитку регіону (області, економічного району — за вибором студента).
15. Науково-технічний прогрес як чинник розміщення продуктивних сил (на прикладі окремої галузі).
16. Еколого-економічні проблеми паливно-енергетичного комплексу в системі менеджменту регіонального розвитку.
17. Машинобудування як основа розвитку і розміщення продуктивних сил України.
18. Транскордонне співробітництво — одна з форм зовнішньоекономічної діяльності в системі менеджменту регіонального розвитку.
19. Територіальна структура, тенденції та перспективи розвитку агропромислового комплексу України.

20. Вплив транспорту на поглиблення територіального поділу праці в системі менеджменту регіонального розвитку.

21. Особливості розміщення, тенденції та перспективи розвитку промисловості будівельних матеріалів.

22. Менеджмент продуктивних сил економічного району.

23. Поняття, зміст і форми транскордонного співробітництва.

24. Рада Європи та розвиток транскордонного співробітництва.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю: усне опитування, перевірка завдань індивідуальної самостійної роботи.*

6.2. *Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.*

6.3. *Форми підсумкового контролю: залік.*

6.4. *Засоби діагностики результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни.*

6.5. *Критерії оцінювання результатів навчання: подано у силабусі навчальної дисципліни.*

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Ноутбук, проектор.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Анісімова Л. А., Жилінська О. І. Менеджмент: практикум. Видання друге. Навч. посіб. К.: 2018. 237 с.

2. Газуда М. В. Модель місцевого самоврядування як чинник розвитку депресивних територій. *Економічні, політичні та культурологічні аспекти європейської інтеграції України в умовах нових глобалізацій-них викликів*: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 16-17 квітня 2018 р.). Ужгород, 2018. С. 151-154.

3. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Аналіз стану регіональної соціально-економічної системи як складова антикризового управління / *Антикризове управління: держава, регіон, підприємство*: матеріали міжнар. наук. конф. 17 листопада 2017 р. Ле-Ман (Франція): Університет м. Ле-Ман, Факультет права, економіки та управління, 2017. С. 6-8.

4. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Structural monitoring of sustainable development in the region. *Економіка та управління АПК*. 2017. №2(137). С. 11-23.

5. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В. Нормативно-правове забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №5. С. 9-15.

6. Гринчук Ю. С., Коваль Н. В., Вихор М. В. Система інституційного забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики в Україні: проблеми та напрями удосконалення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №7. С. 23-30.

7. Дячков Д. В. Управлінські аспекти інформаційної безпеки: теорія, методологія, практика: монографія. Запоріжжя: Вид-во «Інтер-М», 2019. 424 с.

8. Дячков Д.В., Полієнко Л.Р. Інформаційний підхід до стратегічного менеджменту підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент»*. 2020. №45/2020. С. 68–73

9. Економіка і підприємництво, менеджмент: Навчальний посібник. 2-ге вид., стереотипне / [С. М. Рогач, Т. А. Гуцул, В. А. Ткачук та ін.]. Київ: ЦП «Компринт», 2018. 722 с.

10. Захаріна О. В., Симоненко Л. І., Сайкевич М. І. Публічно-приватне партнерство як механізм розвитку інфраструктури регіону. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. №2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/32.pdf

11. Меркулов М.М. розділи «Удосконалення механізму управління промисловим розвитком України на принципах і основах концепції «Індустрія 4.0» та «Теоретичні питання

міжрегіональних аспектів розміщення виробничих сил» колективна монографія «Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону» : колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220с. (С. 40-70; 102-113).

12. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с

13. Менеджмент регіонального розвитку: конспект лекцій: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 149 с. (11 д.а.). https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34768/1/MRR_Konspekt.pdf

14. Менеджмент регіонального розвитку: навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 81 с. (3,7 д.а.). https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/34770/1/MRR_NMK.pdf

15. Манаєнко І.М., Чорній В.В. Розвиток економіки України в умовах європейських цінностей / Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II. Луцьк, Терен, 2019. С. 232-241 <http://aprei.com.ua/>

16. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління : навч. метод.коплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с.

17. Метіль Т.К. «Сучасні аспекти формування стратегії соціально-економічного та науково-технологічного розвитку регіону». Розділ монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 113-130

18. Метіль Т.К., Гончарова І. Міжнародні логістичні центри як основа розвитку малого та середнього бізнесу в Південному Придунав'ї: Інноваційне підприємництво: стан та перспективи розвитку: Зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-практ. конференції. К.: КНЕУ, 2022. 396 с.

19. Метіль Т.К., Захарченко В.І. Історія розвитку регіональних інноваційних кластерів. "Науковий вісник " Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». Ізмаїл, Метіль Т.К., Захарченко В.І., Захаров Р.В. Розвиток регіонального маркетингу на основі комплексної багатофакторної оцінки. *Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право»* Київ: 2017. №11/1'2017. С. 8-12. Сайт: www.efp.in.ua

20. Метіль Т.К., Кравченко О.М. Розвиток регіонального маркетингу як засобу покращення якості життєдіяльності. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2017. Т.16., Вип. 1 (35). С. 199-208. Email: rinek@onu.edu.ua

21. Меркулов М.М., Метіль Т.К., Манічева А. Політика науково-технологічного розвитку промислового комплексу міста. Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації. Збірник наукових праць. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. Вип. 2. 139 с.

22. Небава М. І., Ткачук Л. М. Управління регіональним розвитком. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/25nebava_upravlinnya_regionalnym_rozvytkom/

23. Наливайко А. П., Гребешкова О. М., Решетняк Т. І. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці : монографія; за заг. ред. А. П. Наливайка, О. М. Гребешкової. Київ : КНЕУ, 2017. 418 с.

24. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність [Текст] : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.

25. Сорока Л.М. Теоретико-методологічне обґрунтування сучасного транскордонного регіоналізму і формування транскордонного ринку. Розділ у колективній монографії: Соціально-економічні та науково-технологічні аспекти безпекоорієнтованого

розвитку прикордонного регіону. Колективна монографія / За ред. М.М. Меркулова. Одеса-Ізмаїл: Фенікс, 2022. 220 с. С. 138-148

26. Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики: посібник / Євчак Ю.Б., Зарді А., Лазур Я.В., Очкаї Д., Санченко А.Є., Сошников А.О., Устименко В.А., Фетько Ю.І. / за заг. ред. В.А. Устименка; ред.-упоряд. Гук А.К., Санченко А.Є. К., 2020. 152 с. http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Posibnuk_TKS.pdf

27. Diachkov D. V. Strategic aspects of time management Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 3 [collective monograph]. Prague: Nemoros s.p.o., 2020. P. 245-252.

28. Hrebeshkova O., Kyzenko O., Grebeshkov O. Strategic Business Performance Metrics in a Postindustrial Economy / in Strategic Performance Management. New Concepts and Contemporary Trends / Ed. Marek Jabłoński. NY: Nova Science Publishers, Inc., 2017 . ISBN: 978-1-53612-681-5. P. 451-469.

29. Markina I., Fedirets O., Sazonova T., Kovalenko M., Ostashova V. Formation of Energy Efficient Strategy of Enterprise Management. Journal of Entrepreneurship Education. Volume 22, Special Issue 1. URL: <https://www.abacademies.org/articles/Formation-of-energy-efficient-strategy-ofenterprise-management-1528-2651-21-S2-247.pdf>

30. Metil, T., Kibik, O., Taran-Lala, O., Saienko, V., Umanets, T., & Maksymchuk, I. (2022). Strategic Vectors for Enterprise Development in the Context of the Digitalization of the Economy. *Postmodern Openings*, 13(2), 384-395. <https://doi.org/10.18662/po/13.2/460>

31. Iermakova, O., Koval, V., Weis, L. Dashian, A. Sustainable development of Ukrainian steel production and trade with Middle East Countries. Розділ монографії: Innovations for achieving the sustainable development goals: science, education and economics Ljubljana: Ljubljana School of Business. https://www.vspv.si/uploads/visoka_sola/datoteke/mono_2022_-_slovenia_13.06_cover_added3_final.pdf С. 60-78

32. Koval B., Novak O., & Pavlyshyna K. Export potential of Ukraine in GAFTAA markets: UTAS Co case.: Foreign trade: economics, finance, law. 122(3), 97-109. [https://doi.org/10.31617/3.2022\(122\)07](https://doi.org/10.31617/3.2022(122)07)

33. Mykola Mergulov, Tatiana Metil Problems and Priorities of the “Lower Duna” European Region Development Under the European Union Expansion // *Journal of Danubian Studies and Research*. Galati Romania. Vol 10, No 1 (2020). p. 60-69. Веб-сайт журналу: <http://dj.univ-danubius.ro/index.php/JDSR/issue/archive>

34. Антикризова економічна політика: наукові засади формування та впровадження : навчально-методичний посібник для здобувачів освітньонаукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка усіх форм навчання/ [упоряд.: А. С. Павловська, О. А. Руденко] ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. у-т. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 151 с.

35. Вихор М. В., Коваль Н. В., Шемігон О. І. Програмно-цільовий підхід у процесі забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. *Агросвіт*. 2019. № 9. С. 3-9.

36. Газуда М. В. Управління використанням відновлюваних природних ресурсів в аграрній сфері монографія. Ужгород: ДВНЗ „УжНУ”, 2018. 200 с.

37. Гой І. В. Підприємництво: навчальний посібник для ст-ів ВНЗ / І. В. Гой, Т. П. Смелянська. К.: Центр учбової літератури, 2017. 368 с.: іл.

38. Гуторова О.О. Територіальне управління : навч. посібник / О.О. Гуторова. Х.: Харк. нац. аграр. ун-т. Х.: ХНАУ, 2017. 261с. Режим доступу: <https://knau.kharkov.ua/hutorova-o-o.html>

39. Добрава Н. В. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н. В., Осипова М. М. Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.

40. Дячков Д. В. Стратегічні напрями управління інформаційною безпекою підприємств агропродовольчої сфери. Український журнал прикладної економіки. 2019. Т. 4. № 4. С. 70-78.

41. Дячков Д. В., Вибиванець А.Б. Особливості вибору інноваційної стратегії підприємства. Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств

реального сектору економіки : матер. III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 31 жовтня 2018 р. Полтава : РВВ ПДАА, 2018. С. 67-69.

42. Дячков Д. В., Вибиванець А.Б. Особливості розробки інноваційної стратегії підприємства. Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки : тези VI Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та молодих науковців, 29 березня 2019 р. Луцьк : ІВВ Луцького ЛНУ, 2019. С. 79-80.

43. Дячков Д.В., Полієнко Л.Р. Моделі та методи стратегічного менеджменту підприємства в умовах бізнес-середовища. Матер. V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки», (17 листопада 2020 р., м. Полтава). Полтава: РВВ ПДАА, 2020. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/academicdepartment/kafedra-menedzhmentu/materialyvseukrayininternet-konfer.pdf>

44. Кібік О. М. Теорія бізнесу: навчальний посібник / О. М. Кібік, К. В. Білоус. – К.: Алерта, 2017. – 256 с

45. Колот А. М. Створення власного бізнесу [Електронний ресурс]: навч. посібник / А. М. Колот, Г. О. Швиданенко та ін. – К.: КНЕУ, 2017. – 311 с.

46. Манаєнко І.М., Присяник І.С. Особливості зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*/ Випуск № 18 /2018 Ужгород-2018. С. 11-15. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_3_2018ua/4.pdf

47. Манаєнко І.М., Петренко О. А. Організаційно-економічні особливості експорту українського меду до країн ЄС // Інфраструктура ринку. – 2018. – № 18, С. 150-156. Режим доступу : http://marketinfr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/27.pdf

48. Маркіна І.А., Федірець О. В., Корнієнко Б. С. Стратегічні напрями управління розвитком маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2019. Вип. 4 (81). С. 101–108

49. Меркулов М.М. Колективна монографія. Інноваційно-інвестиційний клімат Українського Причорномор'я: стан і безпекоорієнтований розвиток. Рига, Латвія: “Baltija Publishing”, 2019.-308 с..

50. Менеджмент: навч. посіб./ Проданова Л. В., Мильніченко С. М., Белова О. І., Руденко О. А. ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 370 с.

51. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Менеджмент в малому бізнесі» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» усіх форм навчання / уклад.: Якушев О.В. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 23 с.

52. Метіль Т.К., Бондаренко І. «Економічне планування та ризики інтеграційних процесів у корпоративному управлінні». Розділ монографії: Вплив COVID-19 на національну безпеку, соціально-економічне середовище країни та здоров'я населення. Колективна монографія / за заг. ред.: А. В. Височиної, Н. Є. Летуновської. Суми : СумДУ, 2022. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/90025/1/Monograph_Vysochyna_Letunovska.pdf 392-411с.

53. Метіль Т.К., Захарченко В.І Розробка комплексу маркетингу у промисловості регіону. *Інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право»* Київ: 2018. №1/1'2018. С. 47-52. Сайт: www.efp.in.ua

54. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Діагностування регіональних ринків» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 073 «Менеджмент» усіх форм навчання/ уклад.: д.е.н., професор Фінагіна О. В., Чумаченко Ю.С. Черкаси: ЧДТУ, 2018. 180 с.

55. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г. Є. Мошек, І. П. Миколайчук, Ю. І. Палеха, Ю. В. Поканевич, А. С. Соломко, О. В. Коваленко, Н. В. Коваленко, В. С. Ціпуринда, Г. П. Сиваненко, О. І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г. Є. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 528 с.

56. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О., та ін.] ; під заг. ред. Н. В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с
57. Палеха Ю. І., Основи менеджменту теорія і практика: навчальний посібник / Ю. Палеха, Г. Мошек. К. : Ліра-К. 2018. 528 с.
58. Регіональна економіка: сучасні управлінські системи : навчально-методичний посібник для здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка усіх форм навчання [Електронний ресурс] / [упоряд. І. М. Бітюк] ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. у-т. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 287 с.
59. Шевченко-Перепьолкіна Р.І. Проблеми аграрного бізнесу під час воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 66 С. 87-94. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/66-2022>

Інтернет-ресурси:

60. Biznes-portal. URL: <https://biznes-portal.info>.
61. REGIONET – Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку. URL: <http://regionet.org.ua/>
62. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. № 385. URL: <http://www.gov.ua>
63. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
64. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на 108 загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010р. № 2464-VI. Редакція від 12.05.2016р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>
65. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [Електронний ресурс] – Верховна Рада України; Закон від 02.03.2015 № 222- УІІ (Редакція від 28.09.2017). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
66. Інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua>.
67. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій. URL:
68. <http://www.minregion.gov.ua>
69. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>
70. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
71. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
72. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу: <http://www.imf.org> Офіційний сайт Міністерства економіки України. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
73. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
74. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
75. Офіційний сайт Ради підприємців України при КМУ . Режим доступу: <http://www.radakmu.org.ua>
76. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
77. Повідомлення комісії „Європа 2020”. Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання. URL: old.minjust.gov.ua/file/
78. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.
79. Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області до 2025 року. Загальні положення. URL: <http://www.carpathia.gov.ua/ua/135.htm>
80. Сайт Державної служби статистики України. URL:
81. <http://www.ukrstat.gov.ua>

82. Сайти періодичних видань: журнал «DAS MANAGEMENT», Менеджмент. Діловодство. Кадри. Охорона праці. Управління персоналом, журнал «Менеджер і менеджмент» <http://www.m21.com.ua>.